

Empeltat de pell de porc, un cargol s'arrossega

Els darrers anys de Salvador Dalí

Marcò IBARZ

En els anys setenta, Salvador Dalí era un senyor que decorava vaixelles i dissenyava joies destinades a famílies benestants, revistes de modes i magatzems nord-americans. Se sabia que en els anys joves havia donat saba al superrealisme, una traducció plàstica de primera magnitud, lloada per mestre Breton i pare Freud. Però d'això feia molts anys, i en la passada dècada. Els seus compatriotes —perquè Dalí també té pàtria, però, ¡ai!, ¿quina?— el recordaven pels seus *shows*, franquistes primer, i monàrquics després, i els divulgadors (aleshores progressistes abans que qualsevol altra cosa) d'història de l'art bandejaven l'il·lustrador de l'Empordà per *Avi-da Dollars* —no debades l'havia acusat el mateix mestre Breton— i, diguem-ho també, per proclamar-se esclau de la «pèrfida» Gala. L'ara tan lloat Teatre-Museu de Figueres era només visitat per turistes de la tercera edat de l'altra banda dels Pirineus, i els seus veïns ignoraven olímpicament aquesta casa de nines del pintor, perquè Dalí era considerat —en una Figueres i una Costa Brava on les excentricitats no alarment ningú— simplement una pòca-solta.

Però els amors Gala-Dalí-Gala no han estat fructífers, i el pintor havia renyit

estrepitosament i pública amb la seva família per l'amor de Gala. Salvador va tenir la gosadia de renunciar a la Sagrada Família, i havia enviat al notari que tenia per pare una mica d'esperma en concepte de comptes saldats. Ara Gala ha mort abans que ell i, en definitiva, el pintor no té hereus i sí una herència complicadíssima, però cada vegada més important, en el món de l'art. ¿Dalí un il·lustrador? ¡I ara! Dalí és una altra

vegada —des de fa quatre anys, just en començar els vuitanta— un geni. I una punta de llança del sentiment catalanista d'ara mateix, com es demostrà l'any passat amb «l'afer Feo», desencadenat en ocasió de la poca atenció prestada a les autoritats catalanes durant la inauguració de la magna exposició Dalí a Madrid.

El pintor de Port-Lligat ha vist canviar el seu sobrenom pel de «el presoner de

Púbol», castell on fa dos anys enterrà Gala, inspiradora i munyidora de Dalí. L'incendi d'aquests últims dies és objecte de tota mena d'especulacions, i es considera la *troika* formada per l'advocat Miguel Doménech, el marxant Robert Descharnes i el pintor Antoni Pitxot, com una mena de gossos guardians d'un objecte delicadíssim, no se sap ben bé a l'espera

Madrid i Barcelona, i especialment a Figueres: constitució de la Fundació Gala-Dalí, acord amb la filla de Gala i Éluard perquè no reclami res, recollida de la col·lecció Gala (el pintor té molt poca cosa a nom seu, diuen) primer en un banc de Suïssa i a poc a poc traslladada després a Madrid i Figueres... Salvador Dalí i la seva herència és des de la mort de Gala (1982) la pedra bellugadissa més inquietant del pont que uneix els interessos del Ministeri de Cultura i de la Generalitat de Catalunya.

Abans de la mort de Gala, Dalí va patir una fortíssima depressió que marcà l'inici de l'atenció pública a una font d'ingressos i de rèdits que podia desaparèixer en qualsevol moment sense deixar les coses clares. La premsa no va tenir aleshores el paper predominant que ara manté, i només va transcendir que l'artista s'arrossegava pel terra de la seva famosa casa de Port-Lligat cridant «Sóc un cargol». Quatre anys després, Dalí quasi mor cremat i ha estat objecte d'una intervenció quirúrgica en què la pell cremada li ha estat extirpada i substituïda per pell assecada de porc. De cargols, n'hi ha hagut en les seves al·lucinacions plàstiques i literàries. Porcs, cap.

